

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizărilor nr. 224g/2022, nr. 225g/2022, nr. 226g/2022, nr. 5g/2023, nr. 6g/2023, nr. 7g/2023 și nr. 8g/2023

privind excepțiile de neconstituționalitate a articolelor 245 alin. (1), 302 alin. (2), 305 alin. (8), 331 alin. (3), 336 alin. (1), 342 alin. (3) și a Capitolului IV, Secțiunea a 2-a, § 2 din Codul de procedură penală
(modul de examinare a recursurilor formulate împotriva încheierilor judecătorilor de instrucție)

CHIȘINĂU

28 februarie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizările înregistrate la 23 decembrie 2022 și 12 ianuarie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizărilor menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 28 februarie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a articolelor 245 alin. (1), 302 alin. (2), 305 alin. (8), 331 alin. (3), 336 alin. (1), 342 alin. (3) și a Capitolului IV, Secțiunea a 2-a, § 2 din Codul de procedură penală, ridicate de dl avocat Andrei Pîntea, în interesele „Victoriabank” S.A., în dosarele nr. 12r-148/2021, nr. 11r-203/2021, nr. 11r-154/2021, nr. 12r-94/2020, nr. 11r-133/2021, nr. 12r-18/2022 și nr. 12r-58/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate au fost trimise la Curtea Constituțională de un complet de judecători de la Curtea de Apel Chișinău format din dnii Ion Bulhac, Ghenadie Morozan și Ghenadie Lîsîi, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. Având în vedere identitatea de obiect a sesizărilor și a motivelor care stau la baza criticilor de neconstituționalitate, Curtea a decis conexarea lor într-un singur dosar, pe baza articolului 43 din Codul jurisdicției constituționale, fiindu-i atribuit numărul 224g/2022.

A. Circumstanțele litigiilor principale

Dosarul nr. 12r-148/2021 (sesizarea nr. 224g/2022)

4. Pe rolul Curții de Apel Chișinău se află recursul formulat de dl avocat Gheorghe Malic, în interesele „Victoriabank” S.A., împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, din 17 martie 2021, privind aplicarea sechestrului asupra unor bunuri.

5. La 6 decembrie 2022, dl avocat Andrei Pîntea a ridicat, în interesele „Victoriabank” S.A., excepția de neconstituționalitate a articolelor 245 alin. (1), 302 alin. (2), 305 alin. (8), 331 alin. (3), 336 alin. (1), 342 alin. (3) și a Capitolului IV, Secțiunea a 2-a, § 2 din Codul de procedură penală.

6. Printr-o încheiere din 12 decembrie 2022, Curtea de Apel Chișinău a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Dosarul nr. 11r-203/2021 (sesizarea nr. 225g/2022)

7. Pe rolul Curții de Apel Chișinău se află recursul formulat de dl avocat Gheorghe Malic, în interesele „Victoriabank” S.A., împotriva încheierii Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, din 17 martie 2021, privind aplicarea sechestrului asupra unor bunuri.

8. La 6 decembrie 2022, dl avocat Andrei Pîntea a ridicat, în interesele „Victoriabank” S.A., excepția de neconstituționalitate a articolelor 245 alin. (1), 302 alin. (2), 305 alin. (8), 331 alin. (3), 336 alin. (1), 342 alin. (3) și a Capitolului IV, Secțiunea a 2-a, § 2 din Codul de procedură penală.

9. Printr-o încheiere din 12 decembrie 2022, Curtea de Apel Chișinău a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Dosarul nr. 11r-154/2021 (sesizarea nr. 226g/2022)

10. Pe rolul Curții de Apel Chișinău se află recursul formulat de dl avocat Gheorghe Malic, în interesele „Victoriabank” S.A., împotriva încheierii Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, din 17 martie 2021, privind aplicarea sechestrului asupra unor bunuri.

11. La 6 decembrie 2022, dl avocat Andrei Pîntea a ridicat, în interesele „Victoriabank” S.A., excepția de neconstituționalitate a articolelor 245 alin. (1), 302 alin. (2), 305 alin. (8), 331 alin. (3), 336 alin. (1), 342 alin. (3) și a Capitolului IV, Secțiunea a 2-a, § 2 din Codul de procedură penală.

12. Printr-o încheiere din 12 decembrie 2022, Curtea de Apel Chișinău a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Dosarul nr. 12r-94/2020 (sesizarea nr. 5g/2023)

13. Pe rolul Curții de Apel Chișinău se află recursul formulat de dl avocat Gheorghe Malic, în interesele „Victoriabank” S.A., împotriva încheierii Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, din 30 octombrie 2020, privind aplicarea sechestrului asupra unor bunuri.

14. În cadrul judecării recursului, dl avocat Andrei Pîntea a ridicat, în interesele „Victoriabank” S.A., excepția de neconstituționalitate a articolelor 245 alin. (1), 302 alin. (2), 305 alin. (8), 331 alin. (3), 336 alin. (1), 342 alin. (3) și a Capitolului IV, Secțiunea a 2-a, § 2 din Codul de procedură penală.

15. Printr-o încheiere din 12 decembrie 2022, Curtea de Apel Chișinău a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Dosarul nr. 11r-133/2021 (sesizarea nr. 6g/2023)

16. Pe rolul Curții de Apel Chișinău se află recursul formulat de dl avocat Gheorghe Malic, în interesele „Victoriabank” S.A., împotriva încheierii Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, din 5 martie 2021, privind autorizarea efectuării cercetării la fața locului și a ridicării documentelor care conțin informații ce constituie secret bancar.

17. În cadrul judecării recursului, dl avocat Andrei Pîntea a ridicat, în interesele „Victoriabank” S.A., excepția de neconstituționalitate a articolelor 245 alin. (1), 302 alin. (2), 305 alin. (8), 331 alin. (3), 336 alin. (1), 342 alin. (3) și a Capitolului IV, Secțiunea a 2-a, § 2 din Codul de procedură penală.

18. Printr-o încheiere din 12 decembrie 2022, Curtea de Apel Chișinău a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Dosarul nr. 12r-18/2022 (sesizarea nr. 7g/2023)

19. Pe rolul Curții de Apel Chișinău se află recursul formulat de dl avocat Gheorghe Malic, în interesele „Victoriabank” S.A., împotriva încheierii Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, din 11 februarie 2022, privind aplicarea sechestrului asupra unor bunuri.

20. În cadrul judecării recursului, dl avocat Andrei Pîntea a ridicat, în interesele „Victoriabank” S.A., excepția de neconstituționalitate a articolelor 245 alin. (1), 302 alin. (2), 305 alin. (8), 331 alin. (3), 336 alin. (1), 342 alin. (3) și a Capitolului IV, Secțiunea a 2-a, § 2 din Codul de procedură penală.

21. Printr-o încheiere din 12 decembrie 2022, Curtea de Apel Chișinău a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Dosarul nr. 12r-58/2022 (sesizarea nr. 8g/2023)

22. Pe rolul Curții de Apel Chișinău se află recursul formulat de dl avocat Gheorghe Malic, în interesele „Victoriabank” S.A., împotriva încheierii Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, din 13 mai 2022, privind aplicarea sechestrului asupra unor bunuri.

23. În cadrul judecării recursului, dl avocat Andrei Pîntea a ridicat, în interesele „Victoriabank” S.A., excepția de neconstituționalitate a articolelor 245 alin. (1), 302 alin. (2), 305 alin. (8), 331 alin. (3), 336 alin. (1), 342 alin. (3) și a Capitolului IV, Secțiunea a 2-a, § 2 din Codul de procedură penală.

24. Printr-o încheiere din 12 decembrie 2022, Curtea de Apel Chișinău a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

25. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

26. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 245

Înaintarea cererilor și demersurilor

„(1) Cererile și demersurile pot fi depuse la orice etapă a desfășurării procesului penal. Persoana care depune cerere sau demers trebuie să indice în legătură cu care circumstanță solicită efectuarea acțiunii procesuale respective sau adoptarea hotărârii. Cererile și demersurile scrise se anexează la dosarul penal, iar cele orale se includ în procesul-verbal al acțiunii procesuale sau al ședinței de judecată.

[...].”

Articolul 302

Măsurile procesuale de constrângere aplicate cu autorizarea judecătorului de instrucție

„[...]

(2) Hotărârea judecătorului de instrucție referitoare la autorizarea măsurilor procesuale de constrângere poate fi atacată cu recurs de către părți în instanța ierarhic superioară în termen de 3 zile. Recursul se examinează în condițiile art.311 și 312.”

Articolul 305

Modul de examinare a demersurilor referitoare la efectuarea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau la aplicarea măsurilor procesuale de constrângere

„(1) Demersul referitor la efectuarea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau la aplicarea măsurilor procesuale de constrângere se examinează de către judecătorul de instrucție în ședință închisă, cu participarea procurorului și, după caz, a reprezentantului organului care exercită activitatea specială de investigații.

[...]

(8) Încheierea judecătorului de instrucție adoptată în condițiile prezentului articol poate fi contestată cu recurs la curtea de apel.”

Articolul 331

Amânarea ședinței de judecată

„[...]

(3) Hotărârea instanței privind amânarea ședinței se adoptă prin încheiere motivată, care se consemnează în procesul-verbal al ședinței.”

Articolul 336

Procesul-verbal al ședinței de judecată

„(1) La judecarea cauzei în primă instanță și în instanța de apel, desfășurarea ședinței de judecată se consemnează în procesul-verbal întocmit de greșier. Procesul-verbal se scrie la computer și se păstrează în modul stabilit de Consiliul Superior al Magistraturii. În cazul în care nu este posibilă utilizarea computerului, procesul-verbal se scrie de mână, fiind ulterior scris la computer.

[...].”

Articolul 342

Încheierile instanței judecătorești

„[...]

(3) Încheierile instanței asupra celorlalte chestiuni se includ în procesul-verbal al ședinței de judecată.”

Capitolul IV

CĂILE ORDINARE DE ATAC

„[...]

Secțiunea a 2-a

Recursul ordinar

[...]

§ 2. Recursul împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepțiilor de neconstituționalitate

27. Autorul excepțiilor afirmă că, potrivit articolului 245 alin. (1) din Codul de procedură penală, cererile și demersurile formulate oral în timpul procesului se includ în procesul-verbal al acțiunii procesuale sau al ședinței de judecată. Totuși, în opinia sa, norma în discuție nu reglementează modul consemnării cererilor verbale formulate în ședințele de judecată în procedura recursului împotriva încheierilor, pentru că în aceste ședințe, potrivit unei practici viciate, nu se elaborează procese-verbale ale ședințelor de judecată.

28. Potrivit autorului excepțiilor, articolul 302 alin. (2) din Codul de procedură penală conține o normă generală de trimitere și nu stabilește în mod expres obligația greșierului de a elabora procesul-verbal al ședinței de judecată în cazul contestării cu recurs a încheierilor judecătorului de instrucție referitoare la autorizarea măsurilor procesuale de constrângere.

29. Autorul excepțiilor susține că articolul 305 alin. (8) din Codul de procedură penală este neconstituțional în măsura în care nu stabilește în mod

clar care este termenul de recurs împotriva încheierilor referitoare la efectuarea acțiunilor de urmărire penală, a măsurilor speciale de investigații sau de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere. Autorul susține că nu este clară procedura în care se va examina un astfel de recurs și nici dacă este obligatorie întocmirea de către grefier a procesului-verbal al ședinței de judecată.

30. Referitor la articolul 331 alin. (3) din Codul de procedură penală, autorul excepțiilor susține că nu este reglementat modul consemnării încheierii privind amânarea ședinței de judecată în cazul în care nu se elaborează procesul-verbal al ședinței de judecată.

31. De asemenea, autorul excepțiilor a susținut că articolul 336 alin. (1) din Codul de procedură penală nu reglementează obligația grefierului de a elabora procesul-verbal al ședinței de judecată în procedura recursului împotriva încheierilor.

32. Autorul excepțiilor a contestat și articolul 342 alin. (3) din Cod, susținând că nu este reglementat modul consemnării încheierilor protocolare în cazul în care nu se elaborează procesul-verbal al ședinței de judecată.

33. În opinia autorului excepțiilor, Capitolul IV, Secțiunea a 2-a, § 2 din Codul de procedură penală omite să reglementeze obligativitatea elaborării procesului-verbal al ședinței de judecată în procedura recursului în cazul în care ședința este ținută cu prezența părților care fac declarații și formulează cereri.

34. În excepții, autorul susține pretinsa încălcare a articolelor 4, 20, 23, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

35. Examinând admisibilitatea sesizărilor privind excepțiile de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

36. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ține de competența Curții Constituționale.

37. Curtea reține că excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate de reprezentantul unei părți din proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

38. Curtea observă că obiectul excepțiilor îl reprezintă articolele 245 alin. (1), 302 alin. (2), 305 alin. (8), 331 alin. (3), 336 alin. (1), 342 alin. (3) și Capitolul IV, Secțiunea a 2-a, § 2 din Codul de procedură penală. Prevederile contestate reglementează următoarele aspecte ale procesului penal: modul depunerii cererilor și demersurilor; modul contestării cu recurs a unor încheieri ale judecătorilor de instrucție; modul întocmirii procesului-verbal al ședinței de judecată; modul consemnării încheierilor protocolare și procedura

examinării recursului împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul.

39. Excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate în mai multe cauze de recurs împotriva încheierilor judecătorilor de instrucție de aplicare a sechestrelor și de autorizare a unor acțiuni de urmărire penală. Astfel, Curtea admite că dispozițiile contestate ale Codului de procedură penală ar putea fi aplicate în aceste cauze.

40. Curtea constată că articolele 302 alin. (2) și 305 alin. (8) din Codul de procedură penală au constituit obiectul unor sesizări la Curtea Constituțională fiind invocate critici de neconstituționalitate similare (a se vedea DCC nr. 93 din 15 iunie 2021 și DCC nr. 162 din 29 noiembrie 2022), iar articolul 342 alin. (3) din Codul de procedură penală a fost contestat prin raportare la alte critici decât cele avansate în prezentul caz (a se vedea DCC nr. 123 din 25 noiembrie 2019).

41. În Decizia nr. 93 din 15 iunie 2021, care avea ca obiect unele prevederi din articolul 302 alin. (2) din Codul de procedură penală, Curtea a observat că, de fapt, autorul a ridicat o problemă de aplicare a legii procesual penale, menționând că, în practică, instanțele de judecată care judecă recursurile împotriva încheierilor judecătorilor de instrucție nu consemnează în procese-verbale desfășurarea ședințelor de judecată, potrivit articolului 302 alin. (2) coroborat cu articolele 312 alin. (4) și 336 din Codul de procedură penală. Curtea a reiterat că interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale exced sferei controlului de constituționalitate și reprezintă o competență a instanțelor judecătorești (a se vedea §§ 24, 25).

42. În Decizia nr. 162 din 29 noiembrie 2022, care avea ca obiect prevederile articolului 305 alin. (8) din Codul de procedură penală, Curtea a menționat că autorul excepțiilor nu a formulat o critică veritabilă de neconstituționalitate cu privire la dispozițiile atacate, ci a contestat, în realitate, modul de interpretare și de aplicare a normei contestate în coroborare cu alte articole din Codul de procedură penală, precum și practica judiciară creată. În acest context, Curtea a notat că ține de competența instanțelor de judecată să decidă cu privire la natura fiecărei încheieri contestate și să aleagă norma care este aplicabilă cauzei. Altfel spus, instanțele de judecată trebuie să clarifice, în fiecare caz particular, ce tip de încheiere a fost contestat, care este termenul de atac prevăzut de lege și procedura aplicabilă (a se vedea §§ 27, 28).

43. Curtea reține că, deși articolele contestate (a se vedea §§ 27-33 *supra*) reglementează diverse aspecte ale procesului penal, argumentele autorului excepțiilor pot fi rezumate la problema neîntocmirii proceselor-verbale ale ședințelor de judecată în cadrul examinării recursurilor formulate împotriva încheierilor judecătorilor de instrucție. Aceeași problemă a fost pusă în discuție și în sesizările care au stat la baza Deciziilor nr. 93 din 15 iunie 2021 și 162 din 29 noiembrie 2022. Prin urmare, Curtea conchide că raționamentele menționate în aceste decizii sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, și în prezenta cauză.

44. De altfel, Curtea constată că autorul excepțiilor ridică o problemă de aplicare a legii procesual penale, menționând că, în practică, instanțele de judecată care judecă recursurile împotriva încheierilor judecătorilor de instrucție nu consemnează în procese-verbale desfășurarea ședințelor de judecată. Totuși, Curtea reiterează că chestiunile legate de interpretarea normelor și de aplicarea lor nu țin de competența sa, ci țin de competența instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 83 din 17 iunie 2022, § 29).

45. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate în discuție nu întrunesc condițiile de admisibilitate și nu pot fi acceptate pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibile* sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a articolelor 245 alin. (1), 302 alin. (2), 305 alin. (8), 331 alin. (3), 336 alin. (1), 342 alin. (3) și a Capitolului IV, Secțiunea a 2-a, § 2 din Codul de procedură penală, ridicate de dl avocat Andrei Pîntea, în interesele „Victoriabank” S.A., în dosarele nr. 12r-148/2021, nr. 11r-203/2021, nr. 11r-154/2021, nr. 12r-94/2020, nr. 11r-133/2021, nr. 12r-18/2022 și nr. 12r-58/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 28 februarie 2023
DCC nr. 18
Dosarul nr. 224g/2022